

Hoofdstuk 3

De Stank van de Armoede

1916 - 1917

DE SCHOOL VERGROOTTE Billy's blikveld op vele wijzen. Hij leerde over een wereld voorbij de groene heuvels van Indiana en Kentucky - een wereld in oorlog. Hij hoorde namen van landen waarvan hij nooit had geweten dat ze bestonden. - Duitsland, Oostenrijk, Hongarije - en hij leerde hoe deze landen een bondgenootschap hadden gesloten tegen Frankrijk, Groot Brittannië en Rusland. Alhoewel de Verenigde Staten van Amerika in het najaar van 1916 nog steeds neutraal bleven, hield mevr. Temple haar leerlingen op de hoogte van 'buitenlandse zaken'. Dikwijls zou ze een krant mee naar school nemen om de kinderen artikelen voor te lezen over de oorlog. Billy's verbeelding werd geprikkeld door verslagen van infanterie soldaten en bevelvoerende generaals, felle veldslagen en romantische helden. Soms zou hij de helft van zijn middagpauze uur doorbrengen met het bestuderen van foto's van soldaten die stonden afgedrukt in de krant. Af en toe zou hij zelfs soldaten zien in het centrum van Jeffersonville. Hun nette militaire uniformen spraken tot Billy's zeven jaar oude verbeelding en maakten dat hij er naar verlangde om ook soldaat te zijn.

Lloyd Ford, een schoolkameraadje van Billy, was in het bezit gekomen van een padvindersuniform door *'De Padvinder'* te verkopen gedurende de zomermaanden. Lloyd droeg het dikwijls naar school, tot grote afgunst van Billy. Met z'n opge-naaide insigne van voren, z'n rang strepen op de mouw, z'n militair aandoende hoed en z'n streep op de buitennaad van elke broekspijp, zag Lloyd Fords padvindersuniform er precies uit als alles, wat Billy wat een stel kleren betreft, zou willen. Als hij

ooit eens zo'n uniform zou kunnen dragen, dan wist hij dat hij zich dan ó zo belangrijk zou voelen.

Op een dag had Billy genoeg moed verzameld om de vraag te stellen: "Lloyd, als je dat uniform afgedragen hebt, wil je het dan aan mij geven?"

Lloyd zei: "Zeker, Billy, dan zal ik het aan jou geven."

Tegen het eind van oktober werd het koud weer. Een vorstlaagje bedekte elke morgen de velden, en dooide zelden vóór tien uur weg. Billy, nog steeds zonder overhemd, huiverde als hij langs de Utica Pike rende. Als hij vroeg genoeg op school kwam, dan kon hij zijn likdoorns warmen bij de gietijzeren kolenkachel, voordat de klassen begonnen en hij zijn vaste plek moest innemen. Mevr. Wathen, de vrouw van Charles' baas, moet hem naar school hebben zien rennen met blote borst, want op een dag gaf ze hem een gebruikte jas, met een adelaar op de mouw genaaid. Omdat de luxe van de warmte hem zo lief was, droeg Billy die jas elke minuut dat hij buiten de hut werkte of speelde. In school wilde hij zijn jas tot aan de kraag dichtgeknoopt hebben, zodat niemand van de andere kinderen zou zien, dat hij er geen overhemd onder had.

Als de jongens 's nachts op de vliering sliepen, konden Billy en zijn jongere broertjes tussen de dak-spanen door de sterren zien. Toen het begon te sneeuwen, dekte Ella haar jongens toe met een canvas dekzeil om ze terwijl ze sliepen droog te houden. In de morgen was het dekzeil bestoven met sneeuw.

Voordat de jongens wakker werden maakte Ella het ontbijt klaar: hete broodjes en suikerriet stroop. Op een morgen ging ze naar de boomstammetjes ladder en riep: "Billy! Jij en Edward, naar beneden komen om te eten."

Billy antwoordde: "Mama, ik kan niet zien! Er zit wat in mijn ogen." De kille tocht, die de hele nacht over de vliering trok, had gemaakt dat zijn oogleden dichtgekleefd bleven.

Ella zei: "Je hebt spul in je ogen. Even een ogenblik, dan zal ik het wasbeervet klaarmaken."

Wanneer Charles maar een wasbeertje schoot, zou hij het vet van het vlees afsnijden en zou Ella er reuzel van koken, wat ze bewaarde in een blik. Wasbeer-vet was het huismiddel van het gezin. Ella zou het aan haar kinderen geven als ze erg kou hadden gehad - met terpentijn erop en petroleum; ze zouden het slikken voor een rauwe keel; nu masseerde Ella de oogleden van de jongens in met het warme wasbeervet tot ze hun ogen weer konden openen.

Billy en Edward liepen door de sneeuw naar school, nu eens een wagenspoor volgend, dan weer door sneeuwduinen ploeterend. Ze kwamen drijfnat tot aan hun knieën bij de school aan. Gelukkig droogden hun natte schoenen en broeken op tegen de tijd van het middageten.

Ze droegen hun middagmaaltje altijd samen in een twee-en-een-half liters stroop-emmertje. In het emmertje pakte hun moeder een kleine pot vol groene groenten, nog een vol bonen, twee stukken maïsbrood die waren overgebleven van het ontbijt, en twee lepels. Billy kon het in de oven gebakken brood ruiken, dat in de lunchpakketjes van de andere kinderen zat; het rook zo goed. Hij wist nu dat die kinderen dubbele belegde boterhammen en koekjes aten als lunch, en hij schaamde zich ervoor om hen zijn simpele bonen en maïsbrood te laten zien; dus liepen hij en Edward naar beneden aan de rivier, gingen op een boomstam zitten en zetten de potten tussen zich in om hun middagmaal apart op te eten. Billy schepte éérst een lepel bonen op, dan stak Edward zijn lepel erin, dan Billy weer, ieder op z'n beurt; er zorgvuldig op lettend, dat beide potten gelijkelijk onder hen werden gelegeed.

Bij het naderen van Kerstmis 1916 liet mevr. Temple haar leerlingen stroken rood, wit en blauw papier knippen en tot kettingslingers plakken om mee naar huis te nemen en rond hun kerstbomen te hangen. Charles had nooit eerder een kerstboom in hun hut gehad, maar toen Ella het versiersel van haar zonen zag, was ze vastbesloten dat het dit jaar anders zou zijn. Een bijl meenemend de bossen in, bracht Ella een klein cederstruikje

mee terug. Ze drapeerde de twee papieren slingers over de takken, maar de boom zag er nog steeds wat kaal uit. Die zomer had Charles wat popcorn gekweekt in de tuin, en Ella dacht dat dit een ideaal moment was om het te gebruiken. Ze pofte het in een dichte ketel die boven een open vuur werd opgeschud. Met naald en draad reeg ze de popcorn tot een lange slinger en wikkelde deze meerdere malen rond de ceder, totdat ze er vrede mee had dat hij er nu uitzag als een echte kerstboom.

Na het versieren van de boom had Ella nog wat van de gepofte maïs over, dus deed ze het in een twee-en-een-half liters stroop-emmertje en gaf het mee naar school met Billy en Edward om als lunch te dienen. De twee jongens zetten hun lunch-emmertje in de hal bij de kapstokken, op een plank boven daar waar de andere kinderen hun jassen hingen. (Billy hield nog steeds de hele dag zijn jas aan, zelfs in de klas.) Omstreeks tien uur in de morgen dwaalden Billy's gedachten af naar die popcorn. Hoe zou het smaken? Toen dacht hij: "Ik vraag me af of ik een handvol zou kunnen proberen vóór het middageten?" Dus stak hij zijn hand op en vroeg aan mevr. Temple om toestemming om even naar de buiten-wc te mogen. Ze zei ja. Terwijl Billy langs de kapstokken liep, nam hij het deksel van de emmer, schepte er een grote handvol popcorn uit, en legde het deksel weer terug op de plek. Hij ging naar buiten achter de stenen schoorsteen en at die popcorn op: stukje voor stukje genietend. Zorgvuldig veegde hij zijn handen en gezicht af voor hij weer terug naar binnen ging, zodat er geen bewijs zou zijn dat zijn bedrog zou prijsgeven.

Op lunchtijd gingen Billy en Edward naar beneden naar de rivier om op hun boomstam te gaan eten. Ze wilden beiden eerst de popcorn opknabbelen. Toen ze het emmertje openden, konden ze zien dat een derde van de popcorn was verdwenen! Edward keek met onschuldige verbazing op naar Billy en zei: "Zeg, er is iets met die popcorn gebeurd!"

Billy probeerde om net zo verbaasd te kijken als zijn broer: "Ja, dat is wel zeker."

Edward heeft nooit een vermoeden gehad, wat de waarheid was...

Op de avond voor kerst hingen de jongens hun sokken op. De volgende morgen vond elk een sinaasappel en drie stukjes suikergoed in zijn sok. Billy dacht: "Oh, wat is de kerstman toch een geweldige kerel, om te komen en mij dat te brengen!" Zijn sinaasappel at hij op kerstdag op, maar de schillen droogde hij en droeg ze wekenlang mee in zijn jaszak, er op zuigend alsof het suikergoed was.

Ergens omstreeks januari 1917 merkte Billy dat Lloyd Ford zijn padvindere uniform sinds de kerstvakantie niet meer naar school had gedragen. Hij vroeg: "Lloyd, hoe is het met dat padvinderepak?"

Lloyd zei: "Het spijt me, Billy. Ik vergat dat je het wilde hebben. Ik zal het aan mijn moeder vragen." De volgende dag bracht Lloyd het teleurstellende nieuws: "Moeder heeft de jas genomen en heeft er een hondenmat van gemaakt, Billy; en ze gebruikte de broek om vaders broeken mee te verstellen. Ik heb er nog maar één broekspijp van over."

Onverschrokken zei Billy: "Neem dan die broekspijp voor me mee."

Nu was Billy de trotse eigenaar van één broekspijp van een versleten padvindere uniform, met aan de ene kant een bies en aan de andere kant in de zoom een trekkoord. Hij wilde die broekspijp zo graag naar school aan, maar hij kon geen manier bedenken om het te doen. Dus stak hij de broekspijp in zijn jaszak, waar ze klaar lag als er zich een goed excuus zou voordoen. Hij hoefde niet lang te wachten.

Een zware winterstorm dumpte zijn witte geweld over Indiana's platteland. Sommige sneeuwduinen waren wel vijf meter hoog. Vervolgens kwam er natte sneeuw, die een ijzig glazuurlaagje achterliet op bomen en sneeuw, wat de omstandigheden ideaal maakte om sleetje te rijden. De leerlingen van de Utica Pike School gebruikten nu hun middagpauzes om een nabij ge-

legen heuvel af te sleeën. Alle kinderen hadden in de winkel gekochte sleeën – allemaal, dat wil zeggen: behalve Billy en Edward. Billy herinnerde zich een oud metalen afwasteiltje op een vuilstort beneden bij de rivier. Hij bracht haar in orde en al gauw voegden hij en Edward zich bij de rest van de kinderen op de top van de heuvel. Ze klommen in de afwasteil - Billy achterin met zijn benen om Edward heen, vóór hem - en daar schoten ze de heuvel af, rondtollend tijdens het sleeën. Dat was doller pret, maar op een zeker moment begaf de roestige bodem van het teiltje het en moesten ze iets anders vinden om als slee te gebruiken. Deze keer namen ze een stuk boomstam onder handen, er net zo lang op hakkend, tot hij er aan de voorkant vage-lijk uitzag als een slee. De sneeuwtoestand was precies ijzelig genoeg dat het werkte en de twee jongens bereikten met hun eigengemaakte slee hoge snelheden op de steilste helling van de heuvel.

Bij één bepaalde afdaling maakten de jongens een lelijke val aan de voet van de heuvel. Billy kwam overeind met zijn jas volgestopt met sneeuw en een doffe pijn in zijn been. Andere kinderen kwamen er omheen staan, informerend of het goed met hem was. “O, ik heb mijn been bezeerd,” kreunde hij. Toen kreeg hij plotseling een idee. “Dat laat me ineens bedenken, dat ik een van de broekspijpen van mijn padvindersoniform in mijn zak heb. Dat zal een goed verband zijn.” Hij trok de broekspijp uit zijn zak en trok haar over zijn tennisschoen heen en omhoog rond zijn pijnlijk been, haar op de plaats houdend met het trekkoord. Net op dat moment ging de schoolbel, die hem terug riep naar de klas.

Die middag vroeg mevr. Temple Billy om naar het schoolbord te komen. Hij stond opzij gedraaid zijn som te maken, hopen- dat de andere leerlingen niet in de gaten zouden krijgen, dat hij maar aan één been een uniform droeg. Maar natuurlijk merkte iedereen het. Ingehouden gegiechel ging al gauw over in bulderend gelach. Billy begon te huilen en mevr. Temple liet hem eerder naar huis gaan.

In april bracht mevr. Temple een krant uit Louisville mee naar school, met de schreeuwende kop: VERENIGDE STATEN VERKLAREN DUITSLAND DE OORLOG. Ze las het artikel hardop voor, uitleggend hoe op 18 maart 1917 Duitse onderzeeërs drie Amerikaanse koopvaardijsschepen tot zinken hadden gebracht, president Woodrow Wilson dwingend om een eind te maken aan Amerika's neutraliteit. De Verenigde Staten van Amerika hadden zich in de oorlog begeven.

Buiten de school botten de eikenbomen uit. De dagen werden steeds warmer. In de middag kreeg Billy het stikkend warm in zijn dikke winterjas. Z'n tenen staken nu door de gaten in zijn tennisschoenen naar buiten.

Op een dag merkte mevr. Temple dat de leerlingen die achter in de klas zaten, gekke gezichten trokken en hun neus dichtknepen alsof er iets stonk. Ze vroeg zich af of het iets te maken had met de jonge William Branham. Waarom stond die jongen erop om zijn jas aan te houden op zo'n hete namiddag? Ze zei: "William, waarom doe je die jas niet uit? Heb je het niet warm?"

Het leek of Billy's hart stilstond. Hij kon zijn jas niet uitdoen; hij had helemaal geen overhemd aan! "Nee, mevrouw, ik ben gewoon een beetje rillerig."

Dat verbaasde haar. "Ben je rillerig op zo'n mooie dag?"

"Ja mevrouw."

Ze zei: "Je komt maar beter hierheen om bij het vuur te gaan zitten."

Billy had zijn geheim de hele winter lang bewaard, en hij was nog niet zover om het nu prijs te geven. Aarzelend verplaatste hij zijn stoel tot tegen de potkachel, terwijl mevr. Temple er nog een schep kolen bij op gooide. Het zweet gutste van zijn voorhoofd en biggelde naar beneden over zijn gezicht.

Mevr. Temple vroeg: "William, ben je nog steeds rillerig?"

"Ja mevrouw."

Ze schudde haar hoofd. “Dan moet je ziek zijn. Je zou maar beter naar huis kunnen gaan.”

Billy bleef verscheidene dagen thuis, zich afvragend hoe hij aan een overhemd zou kunnen komen, zodat hij terug naar school zou kunnen gaan. Zijn tante -de zuster van zijn vaderwoonde, vanuit hun hut gezien, aan de andere kant van de heuvel. Ze had een dochter van ongeveer Billy's leeftijd. Onlangs waren ze op bezoek geweest en zijn jonge nichtje had een jurk laten liggen. Zelfs hoewel er van voren en van achteren sierlijke zigzag stroken overheen zaten, besloot Billy dat hij van die jurk een overhemd zou kunnen maken. Hij knipte het grootste deel van het rokgedeelte eraf en propte de rest bij zijn broek in. Toen inspecteerde hij zichzelf in de gebroken spiegel, die buiten aan de appelboom was gespijkerd. Hij schudde zijn hoofd en hoopte er het beste van.

Toen de schoolkinderen de sierstroken over zijn borst zagen, plaagden ze hem ermee: “Dat is een meisjesjurk.”

“Nee, dat is het niet,” zei Billy beslist, “dit is mijn indianen pak”.

Ze begonnen zelfs nog harder te lachen bij zo'n opmerking en plaagden hem genadeloos: “Billy Branham draagt een meisjesjurk. Wat een doetje!”

Ondanks dat ze hem belachelijk maakten, droeg Billy dat overhemd elke dag, totdat de school vrijaf gaf voor de zomer. Hij moest wel. Het was het enige overhemd dat hij bezat.

* * *